

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletje 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 31. vinotoka 1873.

List 44.

Na vernih duš dan.

Cvetje sahne, listje pada,
Mertvim krije njih pokop;
Slavček vtihne — preč je nada,
V tuje gre labudov trop.

Oh, ki zdaj so še nadgrobni,
Kmaló spodej trdní spé;
Kot v jeseni slavéki drobni
So popotniki zemljé.

Grobe mnogo jih obide,
Čudna je prememba ta;
„Za veseljem žalost pride“ —
Obžaluj prijatelja!

Britka lučica obseva
Danes jame ténno noč,
Cvetka zadnja grob odéva,
Stáre jo plesnobe moč.

Solza vroča lice greje,
Zdihljaj vstaja preglobok,
Leta prešla nam násteje —
Kratek časa je obrók!

„Vse pod solncem naglo mine!“
Kar je danes, jutri ni;
Leto, dan kar memo šine —
Čas življenju tih morí.

Pomlad verne se v poletje,
To preganja spet jesén;
Mraz in siana vzame cvetje —
Človek mora v grob perstén.

Kratka je poroke zveza —
„Kar minljivo je — mini!“
Kmaló se cvetična steza
V ternje, kamno-pot zgubi.

Ki so danes se vezali —
Jih čez leto skup ni več!
Ki po drugih so jokali,
Jih pogreša jok žalec.

Al' mladost pa čez gomile
Skače lahne še kervi,
Kjer zabití mame mile
Serce drago spód trohni.

Tak življenje je cveteče
Najti tam, kjer smert mori;
Čas tud' rožice rúdeče
V listje vélo spremeni.

Vence mnogo jih poklada
Rajnim na zeleni grič,
In solzica, oh! le rada
Zapusti očés kotič.

Glej siroto, ki pri jami
Osaméla se ihti,
Oh, k očetu, ljubi mami,
K njim v naročje si želi!

Moža s petimi otroci
Na gomilo glej pristóp!
Skriva si obraz v roci —
Bil je žene tú pokóp.

Vdóva v reví zapušena
Z déco tam na tleh klečí;
V možu je pomoč zgubljena —
Oh, kak' serce jo boli!

Tam mladeneč križ objema,
Kloni nizko k tlám glavó —
Spodaj, oh! sestríca nema,
Mu utegníla je rokó.

Britka smertna je ločitev
Dragih dragim iz svetá.
Lep spomin pa je — molitev —
Vez nadnébna do Bogá!

Cvetje sahne, listje pada,
Zima nam raproti gre —
Serce vtihne, preč je nada,
Grob se čérni nam odpré.

Eden pride — drug' odide,
Vsi za njim potujemo;
Vest tolažna nas obide:
„Ukraj spet se vidimo!“

Hrabroslav Perne.

Za vernih duš dan.

Resnično, povém ti, ne pojdeš od onod,
dokler tudi naj zadnjega vinarja ne pla-
čaš. Luk. 12, 59.

Mirno v tihih grobih počivajo trupla mertvih, ki so bili letos, lani, ali še préd vzeti izmed živih, ki so bili ločeni od predrazih svojih domačih in izročeni čérni zemlji: ali za njih duše se ne vé, kako da je? „Postavljeno je človeku enkrat umreti — pravi apostelj — potem pa pride sodba, da bo vsak prejel po tém, kar je storil hudega, ali dobrega.“ (Hebr. 9, 27.) Hudo in dobro tedaj, kar so naši preljubi umerli delali v življenji, to je odločilo njih nesrečo, ali pa srečo. Zastonj bi bilo govoriti o tistih, katerih sodba je obtekla nesrečno: njih klica in vpitja ne sliši nobeno rešilno uho. Izvoljenim v kraljestvu Očetovem se spolnujejo vse njih želje, — ako bi mogli še kako žalost imeti, pravi neki učenik, bila bi ta, da niso časa bolje obrnili.

Ali z družega kraja se dviga mili glas: „Usmilite se nas, usmilite se — saj vi prijatli naši! Roka Gospodova je nas zadela.“ (Job. 19, 21.) „Strašno je pasti v roke živemu Bogu!“ (Hebr. 10, 31.) To je kraj očíševanja, očíševalíše, vice. Vice so kraj, kjerjenja milost in se prične pravica; vice so kraj, kjer se ljudje ne smeja, ampak žalujejo; vice so kraj, v katerem ne hodijo po nevarnih družinah, plesiših, razuzdanih kazališih, temuč se kesajo, da so tje hodili, in zató terpé; vice so ječa, na ktere vratih je zapisano: „Resnično, povém ti, od tod ne pojdeš, dokler tudi nar zadnjega vinarja ne pla-čaš.“ Bog te duše nezmerno ljubi, pa ravno zato, ker jih ljubi, kajti so se v njegovi milosti s sveta ločile, zato jih hoče popolnoma očistiti, da jih zamore popolnoma veselja vdeležiti.

Verniki današnji dan svoje priljube ranjce na njih grobih obiskujejo. Kaj bodete mertvim pri tej priložnosti povedali in potožili? Kaj jih bodete prašali?

Ko bi res zamogli saj enkrat v letu z ranjci govoriti, kakor ne moremo, kako marsikaj bi si imeli nasproti povedati in potožiti. Kako britke so solzice otroka, ki jih toči na grobu nepozabljive matere in kliče v grob: O mati, kako mi je dolgi čas po vas! Kolikrat sem lačen in nimam vas, da bi mi dali kruha! Nimam vas, da bi me čedno oblekli, z menoj molili, me vodili k Božji službi, k spovedi, kakor ste me poprej, ko ste bili živi. — Zdi se mi, da vidim mater s 3—5 otroci na grobu očtovem britko jokati in v grob klicati: „Odkar si ti, oče teh otrok in še unih domá, očí zatínil, so vsak dan bolj samopašni in nepokorni; sta-rejših tudi že na grob nisem mogla več spraviti, da bi danes tukaj poklekali in molili za tebe. Povsod hočejo biti, kjer je kaj napačnega: vsega se ogibajo, kjer je

kaj dobrega! Sej jih vender nisva ne ti in ne jaz tako učila! Eden pa je postal do čistega nejeveren in zapeljivec še družih ljudi. In zdi se mi, da se oče oglasi iz groba z močnim glasom, da se pokopališe strese in zakliče: „Zdaj jest vém, kako nesrečni so otroci, kateri na slabe pota zajdejo; zdaj sem skusil kako grenek je odgovor staršev pred sodbo za otroke! Ko bi mi bilo dano, s kervavimi solzami bi jim zapisal: „otroci, varite se hudega; delajte dobro: „sodba bo ojstra in na tanko!“

Kdo bo popisal misli in občutke vsih, ki hodijo, kleče, molijo po obširnem pokopališu? Kaj govori preserčna mati svojemu detetu; kaj odrašeni in manjši otroci očetu, materi, bratom in sestram v grobih, kaj prijatel prijatlu, kaj ovčice svojemu ljubljenu duhovnemu pastirju? Pa kaj jim iz groba uni odgovarjajo? O ljubezen, ki ta in uni svet veže, kako si ti sveta véz! Beži s pokopališa, merzli brezverec! Pojdi med zveri in živali; tukaj ni tvoj prostor! Ti si brez vere, zato si tudi brez ljubezni! Ti ne veruješ na sodbo po smerti, zato ljudi pohujšuješ! Beži s pokopališa; za-te tukaj ni nič, kakor perst in kosti! Beži, ledeni nevernik, ti nimaš tukaj nič opraviti!

Prašali bi tudi prelube mertve, kako se jim tam godi? Odgovori nam Jezus namesto njih: „Kar je kdo tamkaj sej, to tukaj žanje: toraj bodite pripravljeni, ker ne veste ne ure ne dneva, kdaj Gospod pride!“ Pa tudi mrtvi nam nauk dajejo: hodite v življenji na grob, hodite v vice, in še več: hodite v pekel zdaj s svojimi mislimi, da potlej vanj ne pridete, kadar umerjete. Celo „bogati mož“, ki je pogubljen, bi rad svojim na zemlji še vender naznanil nesrečo svojo, da bi se jim ne zgodilo tako, kakor se je njemu. Bogoljuben neki učenik pravi: „Ogenj ostraši požrešnega leva od ropa, živa misel na peklenški plamen pa odganja grešnika od hudobije.“ In kakor človeka misel na večni ogenj odvrta od smertnih grehov, tako naj nas misel na časni ogenj v vicah straši tudi pred malimi odpustljivimi grehi. Smertni greh je naj večji hudo, in za smertnim grehom je odpustljivi greh nar večji hudo. Unega čaka večna, tega pa časna kazen.

„Hlapec, ki je manj grešil, bo manj tepen“, tepen pa vender le bo. Ako bi ti vedil, da zato, ker si nekaj prederzen v svojih očeh, boš na eno oko za vse življenje oslepel, obljubim, da bi oči raji krotil, kakor pa si to nakopal: pa kaj je slepota tudi na obeh očesih in pa vse žive dni proti terpljenju v vicah? Ako bi ti vedil, da zato, ker marsikaj zoper bližnjega rečeš, kar bi ne smel, ti bo jezik zastal in ne boš mogel tri leta nič spregovoriti; vem, da bi se skerbno tega varoval: pa kaj je to proti terpljenju v vicah, ko bi človek tudi celo življenje mutast bil? Ako bi ti vedil, da zato, ker včasih staršem ali drugim kaj vzameš, ti bodo persti posekani, ni drugač misliti, razun da bi rajši vse pri miru pustil, kakor terpel te prehude bolečine: toda ko bi ti kdo obé roki in nogi odsekal, se to ne dá primerjati s terpljenjem v vicah. „Gospod bo sedel in bo srebro topil in čistil,“ govori prerok (Mal. 33). Srebro, ktero ni dosti čisto, so duše z manjšimi grehi, ktere bo Gospod popolnoma očistil v ognju vic, da bodo vredne gledati in uživati vekomaj neskončno čistega in svetega Boga. Tisti ogenj v vicah — pravi sv. Avguštin, bo hujši kot kakoršne koli kazni, ki se zamorejo na tem svetu viditi, misliti ali občutiti. Pravica Božja natanko meri. Tako učijo tudi drugi učeniki. Očiševanje od malih grehov na unem svetu je prav hudo in težavno. Treba je, da začnemo biti modri, da se varujemo tudi odpustljivih grehov, in bolj skerbimo za svojo dušo, ker sodba bo natanko, in vse lahko se zgodi, da drugo

leto osorej bo že tudi veliko teh mertvih, ki zdaj to beró.

Kaj pa bomo prinesli svojim ljubim ranjcem, ki jih bomo na njih grobih obiskovali? Za telo jim že nič ne moremo dati. Še sami niso mogli nič seboj vzeti, ko so bili s perstjo zasuti, in njih truplo tudi ničesar ne potrebuje, ker že trohni in gnije, ali pa je že vse strohnelo. Za dušo pa, ako je morebiti še v kraju očiševanja, moremo veliko dobrega storiti. So molitve, in prošnje, je sad Kristusovega zasluženja in visoke daritve sv. maše, so dušne in telesne dela usmiljenja, so raznotere zatajevanja, ki so Bogu prijetni darovi za mertve in mrtvim rešilni darovi. In kako hladiven je ta spomin za žive, da se vender tudi po smerti zamore preljubim ranjcem še kaj dobrega storiti, jim za njih ljubezen še kaj poverniti! Mati so cele noči pri tebi prečuli, oče žaljeve roke domu nosili, da si ti kruh jedel in ga ne mara še zdaj ješ iz njih truda; ti pa si bil terd in nehvaležen do njih? Mogoče je, da ravno zato še terpe, ker so le za tebe, za ta svet preveč, za svoj večni prid pa premalo delali in skerbili. — In ti, ki si komu slabe zgiede dajal, koga v greh napeljal, ali ti ne prigreva v sercu, da morebiti zato še zdaj terpi, če se je na tem svetu premalo pokoril za hudo, kar se mu ti nakopal? Če je taka, ali ti je moč oči zatisniti, da bi ne molil za take duše?

Pri sv. maši se zamore posebno veliko sprostiti za duše ranjcev. Sv. Janez Zlatoust pravi: „V tri dele razdeli mašnik sv. Hostijo. Pervi del v znamenje, da to daritev daruje v čast Božjo in svetnikov, drugi v zveličanje živih, in tretji, ki se v kelih spusti, v rešenje očiševanih v vicah.“ O kolikrat imaš morebiti prilžnost pri sv. maši biti, ki jo zanemaris in s to zamudo veliko veliko dobrega zaveržeš, kar bi lahko dosegel zase in za ranjce. Kako častitljive in rodovitne so molitve, ki jih veraiki Bogu darujejo o tihih večerih po svetih tempelnih ali pa doma z družinami! Koliko koristi iz njih prihaja tudi za ranjce!

Nekega posebnega daru, ki so ga živi dolžni mrtvim, ne smemo pozabiti. Velikrat umirajoči krivice ali pa pogreške za seboj na zemlji zapuste. O koliko vendar se krivic zgodi na zemlji! Prašajmo pa ali sv. pismo, ali sv. očete, ali svojo lastno vest in pamet — vse nam kliče: „krivica se mora popraviti! Dostikrat bolniki svojim naročé, da naj to in to za njimi popravijo. Utegne se velikrat zgoditi, da se bolnik na zadnje svoje krivice spové, skesá, pa popraviti je več ne more, morebiti še naročiti več ne, da naj drugi poravnajo. Kakor že je, popravljati morajo drugi, svojci, dediči. To je dostikrat težavna reč, je pa delo posebno velikega usmiljenja za ranjce in Bogu močno prijetno, ker je delo pravice in ljubezni.

Kako pa se ta ljubezen zamore opravljati namesto ranjcev? Častitljiva blagoselčnost je, ako poškodovani sami, kjer vidijo, da se lahko povračilo ne dobi, usmiljeno odpusté škodo ranjcem, n. pr. s storjenim dobrim namenom: „umirajočim in ranjcem vse odpustim, kjer ni plačila upati, da bi zato kaj ne terpeli.“ — Kako pa naj živi za mrtvim povračujejo? Postavim tako le: „Tvoj oče je bil kupec, tergovec, imel je goljufno vago, mero, ter je velik del dobička prigoljufal, posebno ker je tudi staro, preležano robo za dobro in za novo prodajal. On bi bil morebiti rad popravil, pa ga je smert prehitela. Ti sin, hči itd. popravljaj za njim, dajaj njegovo robo tistim kupovalcem bolj po ceni, razdeli primeren del njegove zapuščine ubogim tistih krajev, kjer pa posebej osebe veš, ki so škodo terpele, jim poverni posebej; kjer ne veš, kako vrvnati, posvetvaj se z umnim in keršanskim človekom, posebno z duhovnim pastirjem. — Tvoj stric, za katerim si ti dedič, je s pre-

siljenimi obrestmi pri posojevanju marsikoga preveč ožulil; daj ti nazaj, kar je on preveč jemal. Tvoj brat je brazdo prioral, nekej tujega svetá vgradil, nekatere mejnike prestavil v logu in na polju; to ti popravi, ki si oskerbnik njegovih posestev za njim.

Tvoj mož je imel namen, za kako ubogo siroto kaj odločiti, ali kako drugo dobro delo storiti, pa ga je smert prehitela; stóri ti žena to za njim, da se njegova volja spolni.

Tako skerbimo za ranjce in jim ljubezen skazujmo. Pomnimo ob enem, da grob se bo tudi nam odperl, tudi za nas se bo jama izkopala, in morebiti že prav kmali, morebiti marsikomu že v tisto versto, kamor se ravno zdaj pokopuje. Čas naglo teče. Letos na smert še ne misliš; k letu ta dan te morebiti že med živimi več ne bo. Letos hodiš napuhnjen, glava se noče k molitvi odkriti, koleno ne poklekni, serce ne se ponižati pred Bogom; drugo leto osorej utegne biti že vse to napihnjeno telo živež červov. Letos psuješ svojega duhovnega pastirja in ga gerdo zmerjaš; drugo leto utegneš med tistimi biti, ktere je on k grobu spremil in na njě persti vergel. Letos še sv. Cerkev preziraš, nji nasprotuješ; drugo leto bode ne mara ona že zate molila na tvojem grobu. Letos greš še sam na (ljublansko) pokopališe, pa le zato, ker drugi gredo, in še očenaša morebiti ne zmoliš; drugo leto znajo že drugi na tvoj grob prihajati, pa kdo vé, če bo za-te pomagalo kaj moliti? Danes si zakopan v smertnem grehu, pomisli dobro, kje boš ta trenutek drugo leto, če v grehu umerješ? Ti vse bolj ljubiš kakor Kristus, vender boš nazadnje za vselej nesrečen, če ti Kristus ne bo pomagal. Ojstre besede, pa veljajo le terdovratnemu, ktere pa tudi Bog še vabi k pokori in k zveličanju.

Da pri tem premišljevanji svojih ljubih ranjcev ne pozabimo, prosimo zanje s sv. Cerkvijo na tihem pokopališu: „Ti Gospod, ki si Lazarja obudil iz groba, daj jim mir... Zmot njih mladosti, in njih nevednost nikar ne pomni, o Gospod!... Daj jim večni mir, in večna luč naj jim sveti!

Lažnjivi liberalizem, laži-liberalizem.

(Dalje.)

V Nemčiji, v kateri se je nesrečno luteranstvo pričelo, je kmalo tudi svoj sad pokazalo. Vnelo je hude razpertja, upore in punte kmetov zoper grajšake, v kterih je bilo nad 100.000 kmetov usmertenih. Vžgalo je tridesetletno vojsko 1618 - 1648, v kateri luteranske druhali niso le cerkev, škofijskih, samostanskih poslopij, ampak cele mesta in vasi ropale in požigale. Mesta, vasi in hiše, v kterih so prebivali katoličani, so jim je te druhali nad glavo zažigale, in če je kdo hotel ognju uiti, so ga vstrelili. Duhovne in redovnike so pregnali ali pa pomorili, družih gerdi in nesramnih početi se še imenovati ne spodobi. Nemčija je bila v tej vojski vsa poteptana in odljudena. To je bil sad Lutrovih laži, zmót in krivih nauk. — Le katoliški knezi so jo bili iz rok Švedijanov rešili.

V Švici je nečistnik Cvingli raztrosoval svoj krivi nauk, ki ga je „čisto besedo“ imenoval. Zaverigel je Božjo službo, daritev sv. maše, ss. zakramente; učil, da možje naj se ženam, in žene možem spovedujejo. Zato je pometal iz cerkva altarje, lece; spovednice, križe, svete podobe je požgal. Podpihoval je svoje priveržence zoper zveste katoličane, da se je vnela med njimi huda vojska, v kateri je Cvingli s sekuro v roki na bo-

rišu mertev obležal. Švica je žalostne nasledke dolgo čutila.

Na Francoskem so se bili vselili kalvinarji (s sramotnim priimkom Hugenoti ali ponočnjaki, ki so po noči svoje snide imeli). Začeli so bili upore kuhati zoper kraljevo oblast, duhovne in minihe moriti, cerkve podirati, katoličane iz mest izganjati. Iz tega so se vnele hude verske vojske l. 1562, 1567, 1569. Pa strup krivoverstva po vojskah ni bil zatert, temuč širil se je iz perva bolj skrivaj in tiho, potem pa tudi očitno med vse stanovce, in vjedal in pačil je ljudi po letopisih, romanah, pratikah, gledišnih igrab, časnikih, brošurah, bukvah, posebno brezbožnih „enciklopedistov“, kakor je bil Voltér, Dalember, Rousseau, in drugi. Ti so papeža, duhovne, sv. vero in Cerkev na vso moč zasramovali in obrekovali z namenom, da bi sv. Cerkev zatertli in z njo poderli tudi prestole. Pa tudi p. zborih, šolah, vradnijah in vladah se je krivoverstvo in neverstvo trosilo med ljudstvo, in tako je sv. vera čezdalje bolj pešala in zginjala; nasproti pa je razuzdanost in brezbožnost strašansko naraščala dotlej, da se je vnela in razpočila tista velikanska revolucija, prekucija, ktera je vso Evropo pretresla in znepokojila.

Kralj Ljudovik XVI bi bil rad nesrečni stan svojega kraljestva bolje vrvnal, ter je sklical l. 1789 državni zbor vsih treh stanov, duhovskega, plemeniškega in mestojanskega. Pa tretji stan, izmed srednjega in nižjega ljudstva zbran, po hudobnih naukih ves popačen in za prekucijo ves vžgan, se je obnašal ošabno kakor edini postavni zbor in je kralja privoliti prisilil, da so se vsi trije stanovi v eno združili. — Sedaj je prekucijska stranka kermilo v roke dobila in je jela stare pravice napadati. Pričelo se je, kakor je bilo nar bolj podpihano, „a domo Dei“, pri hiši Božji (1 Petr. 4. 17).

Perve so bile zadete pravice duhovšine in posestva katoliške Cerkve, desetine so bile naravnost odpravljene in nasproti davki po vsi ojstrosti naloženi; kmalo je prišel hudobni sklep na dan: vse cerkveno premoženje se za državo oberne, da se deželni dolgovi splačajo. — Preden je bilo leto pri koncu, bilo je že za 200 milijonov lir cerkvenega posestva na prodaj. Tudi vsi miniški redovi so bili z enim potom zaterti in posestva samostanov med državno lastnino potegnjene. Duhovnom in mnihom je bila iz državne blagajnice slaba plača obljubljena in še slabji izplačevana.

Pa pri tem še ni ostalo. Prekucijski državni zbor ni le overgel viših starih pravic in postav posamskih francoskih dežel ter vsega po svoje abotno prenarejal; ampak lotil se je tudi cerkvene vredbe, ktero vso je hotel podvreči državni oblasti. Namesti 136 poprešnjih škofij je bilo odločenih le 83 novih in njih sedeži so bili razdeljeni po departementih; škofijske korarstva so bile odpravljene, vse posebne duhovne službe overžene, šole izročene brezverskim učiteljem, sklepi zakonov vradnikom — mèrom — volitve škofov in fajmoštrov zborom deželskih oddelkov, in papežu je bila odpovedana vsa oblast v cerkvenih rečeh.

Na to brezversko državno vstavo bi bili imeli vsi škofje in mašniki priseči, ali pa svoje duhovne službe zgubiti. To je bila huda skušnja za francosko duhovstvo; pa večidel je Bogu in Cerkvi zvesto ostalo. Izmed škofov so bili trije: Talejran, Gobel in Lomenie na državno vstavo prisego storili, in z njimi nekaj malo duhovnih pastirjev in minihov. Vsa druga duhovščina se je stanovitno branila priseči. (Konec nasl.)

Deržavne postave in vestna prostost.

Na Nemškem, Švicarskem, Laškem kipi boj med deržavo in Cerkvijo, ali bolj prav govoriti: deržava Cerkev zatira, in Cerkev se pogina brani, ker smilijo se ji njeni verniki. Katoličani ne ljubijo železa in kervi, ljubijo mir. Ako se jim pa vojska posili, jo sprejmejo, ker sicer bi bili izdajavci naj svetejših reči. Boj je nastal po Cerkvi sovražnih postavah. Ako se postava na zemlji razglasi, zato še nima dosledno postavne veljave pri večnem Postavodajavcu. Gorjé posvetnemu postavodajavcu, kateri je s svojimi postavami v nasprotji s postavami večnega Postavodajavca in Sodnika! Kako žalostno je, kadar si v boju nasproti stojite obe oblasti, kateri bi imeli skupno delati! Pa če bojevalca čut nedolžnosti navdušuje, navdušuje zavednost, da se bojuje za Boga in pravico; je on mučenec, ako v vojski pade.

Kaj je ta vojska? Bojuje se za obstanek pravice, za prostost sv. Cerkve. Brez teh dveh reči ni Cerkve! Bojuje se za vestno prostost.

Vestna prostost je naj dražji, naj imenitniši reč. Prostost je toliko večji, kolikor večji je blago, ki se ima po nji varovati. Naše naj boljše blago je vest, in tako je med vsimi prostostmi vestna prostost na naj višji stopnji, in za njo se nobeden boj ne poganja, kakor katoličani. Ako bi bilo nam na izbiranje, kaj bi hotli zgubiti, bi se rajše vsemu odpovedali, kakor pa vestni prostosti. Vest je naj višji vrednost človekova. Ravno zato, ker Bog v človekovo vest govori, je človek tako velik: s tem se odlikuje od nezumne živali.

Po vesti bo Bog človeka sodil; Bogu bo treba odgovor dati, in ako večni Sodnik reče: Kje si pustil svojo vest? potem ne pomaga izgovor: V Berlinu, v Švici sem jo pustil.

Pa tako imenitnem posestvu, kakor je vestna prostost, se ne sme mahati s policijsko palico. Vest je sveta zemlja, kjer Bog s človekom govori, ona je sodnji stol, kjer Bog sam sodi. Čez svoje notranje življenje človek ni dolžan nobenemu človeku odgovora. Prav pogosto se sodba notranje sodnije drugač glasi, kakor zunanje; ako pa nas Bog opraviči, potem naj nas obsodijo vse oblasti.

Novošegna deržava ne spoznava imenitnosti in vrednosti vesti v človeku. Ta deržava velikrat meri na „vsemogoštvo“ (omnipotenclerstvo), ker je preveč navajena zgolj parlamentarnih obredov, in nikogar ne pusti govoriti, ako nima dovoljenja, — tudi Bogu ne dovoli, ako hoče vmes govoriti, zato pa ne pride več do tolikanj pogrešanega miru.

„Liberalizem“ ima imé od prostosti (prostomiselnost), pa je vendar naj večji sovražnik vestne prostosti, ker je lažnik in hoče jo le vničiti. Ako vest obmolke, potem ima mir. Toda kakšen mir? Pokopališki mir, v katerem brez beganja po svoje delajo vsegaoblastni liberalci, in hvalo kričajo derhali, ktere so zgubile vest.

Opomnimo samo memogredé, da je zdrava vest, pa tudi zbegana, in da tukaj je govor le o pravi vesti. Novošegni liberalizem posebno s tim trinoži katoličane, da jih hoče zoper vesoljnega in od Kristusa postavljene poglavarja njih vere spuntati.

Ni pa je postave na svetu, ki bi nas zamogla ločiti od sv. Očeta v Rimu, zakaj Kristus ga je postavil pastirja vesoljni Cerkvi, na njega samega je zidal vesoljno Cerkev, ne pa na pesek.

Ali bodo toliko milijonov katoličanov na Švicarskem, na Nemškem s silo ločili od sv. Očeta? Tega ne doseže tudi naj bolj trinoška oblast.

Bojevat se morajo v tacih okolišinah katoličani, ne z železnim orožjem, ampak s terpnim (pasivnim) uporom, ktere ga aposteljni oklical, in mučenci s

svojo kervjo blagoslovili. Odgovoriti morajo trinogom: „Non possumus“. — Ne moremo, ne smemo. Ko so v začetku hotli z železom in s kervjo Cerkev potrebiti, ni poginila. Premagala je takrat, in zmaga je dandanašnji. Toda njene zmage imajo posebno lastnost, niso pridobljene na kervavih bojiših. Ona zmaga osebe s tem, da jih preživi; zmaga lažnjive uke in vodila s tem, da se priverženci sami s svojim sadom osramoté. Kam so prišli vsi preganjavci sv. Cerkve? Zginili so z zemlje. Koliko jih je sv. Cerkvi jamo kopalo, in so nje same vanjo položili; tako silovito stiskana Cerkev še vedno v vsi svoji polnosti in moči živi.

Kakor nad osebami, tako zmaga sv. Cerkev nad napačnimi vodili. Prišel bo zopet čas, bodo sedanje načela sad rodile, svet se bo zopet streznil, potem se bo sklenil mir s sv. Cerkvijo. — In kaj je njeno maševanje? Krivice odpusti, zagrešene z Bogom spravlja, odpadle zopet sprejema v svoje materno naročje, vse uči srečno živeti in blaženo umreti, kakor vselej. Edina rešitev tedaj je: odkritoserčna sprava s sv. Cerkvijo.

Ali res v katoliški Cerkvi ni napredka?

Med mnogimi reči, zavoljo katerih katoliško Cerkev grajajo njeni nasprotniki, se ji tudi očita, da nič ne napreduje z duhom časa, da se terdno derži le svojega starega nauka, in tudi za dlako ne odstopi od njega, ga noče času primerno razlagati, popravljati, da se v tem kakor v marsikakem drugem oziru ne dá preveriti itd. Res je, da Cerkev nobenega svojih naukov, ktere vernim oznanuje in brez razločka verovati zapoveduje, od svojega začetnika Jezusa Kristusa do današnjega dne ni pustila spremeniti ali prenarediti, da ne enega ni zaverila in ga ne bo, in da pri tem terdno ostane, če bi imelo biti zavoljo tega tudi svetá konec. Kako bo neki Cerkev to predelovala in prenavljala, kar je Bog razodel? Mar Bog ni precej v začetku bil tako moder, kakor zdaj? Še misliti je prederzno, da bi kdo to predeloval, kar je Bog sam dal in učil. Ako se toraj kdo, ki hoče biti katoličan, tudi le enemu samemu nauku sv. Cerkve terdovratno ustavlja, ga Cerkev ne more in ne sme spoznati več za svojega otroka, za katoličana, taki ji je kakor tujec, ktere ga ne more več v naročje sprejeti, ako vsega ne veruje. On nima deleža pri njenih zakladih, milostih in blagih. — Zato je ostro predovedano takemu deliti ss. zakramente, bodi si zdravemu ali bolnemu, ako je terdovraten, in odreka mu po njegovi smrti cerkveni pokop, ako se ni pred smertjo spreobrnil. Vse to pa zato, ker nikakor Cerkev ne sme drugač delati, ne sme takim duhovnih dobrot deliti, ki niso udje sv. Cerkve in bi se toraj svetosti oskrunile, prejemniku pa bi nič ne pomagale; še le kazni bi mu zvikšale, ker bi svetosti prejel božje-ročno. S svojo terdovratno nevernostjo se namreč taki človek loči iz naročja sv. Cerkve in očitno kaže, da ne spozná v nji od Kristusa postavljene, nezmotljive učenice vsih katoliških resnic.

Ali bo kdo Cerkvi to djanje v zlo jemal, in očital? Kdor reč brez predsoj prevdari, mora odgovoriti, da ne, ako bi bil še tako brezveren. Sej še vsaka postavna svetna družba, v kateri se med seboj zedinjajo ljudje za kaki namen, ima pravico staviti pogoje, ktere se mora brez izjemka vsak podvreči, kateri hoče njen od biti in ostati in njene koristi uživati. Ako tega ne stori, ima družba pravico, ga izločiti izmed udov in mu odtegniti dobrote, ktere je kot ud vžival. Katoliška Cerkev je po vesoljni zemlji razširjena naj imenitniši in naj potrebniji družba, prava Božja družina, ktere

preblagi namen je, pridobiti vsem udom srečo večnega življenja, ako spolnujejo njene postave in vodila. Kdor hoče biti tedaj njen ud in deležnik njenih dobrót in pravic, se mora pedvreci njenim zapovedim; če ne, se ne more pritožiti, ker se zavoljo svoje nepokoršine izobči, in se mu cerkvene dobrote uzamejo. Cerkev je terdno prepričana, da so vsi njeni nauki od Boga razodete resnice. Resnice pa ostanejo vekomaj resnice in se ne dajo spreminjati in popravljati, ter se ne smejo opustiti. V tem oziru toraj Cerkev ne pozna nikakoršnega napredka, derži se le terdno razodete resnice, in to ji je v naj večji čast. V protestanstvu, se vé da, tu je vse drugač. Skor vsak že veruje, kar mu je drago; mnogi novošegni protestantje že tajé Kristusovo božjo naturo, tudi neumerjočnost človeške duše, nebesa in pekel; tu celo lahko kdo nič družega ne veruje, kakor to, kar z očmi vidi in z rokami ošlata, ali pri vsem tem ostane protestant, in še veliko veljá, ako le zná prav psovati papeža, Rim in sploh katoliško vero. Tu je toraj napredek, da se Bogu smili, in ravno ta napredek je staro luteranstvo že tako razdjalo, da morebiti dveh ali treh protestantov ne najdeš, kateri bi vse enako verovali.

Pri vsem tem se pa moti, kdor bi terdil, da katoliška Cerkev nič ne napreduje. Ona resnice, ki jih je imela in verovala od začetka, bolj natanko razlaga, pojasnuje, in zlasti v vesoljnih zborih določuje. Marsikaj, kar poprej ni bilo vsestransko pojasnjeno, pojasni in določi; tako se določi, zlasti ako prepričaneje, n. pr. neomadežano spočetje M. D., nezmotljivost namestnika Kristusovega v nauku sv. vere, in dosti družih resnic že v poprešnjih stoletjih. Ravno tisti pa, ki Cerkvi očitajo, da ne napreduje, so dostikrat naj večji sovražniki njenega napredka.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Nekoliko o šolah sploh in gimnazijskih posebej.) Brati je bilo, da je Gjurski (Rabski) škof rekel ogerakemu ministru, da smo zastran šol po novih postavah v stanu, v kakoršnem so bili Izraelci po sužnosti; z eno roko se nam je braniti, z eno nam je pa zidati, sicer razpade še to, kar je. Nekteri so mermrali o teh besedah, pa so le preresnične. Katoliškemu učitelju se je braniti proti liberalcem, ker le-ti hočejo popolnoma v oblast dobiti vse šole; zidati pa je treba tim bolj, ker se ne manjka staršev, kateri ne zidajo ali pa še celo podirajo. In kaj malo vesele so sporočila, ki prihajajo z dežele, kako pešajo šole, kako slabo se obiskujejo, kako se podučuje v njih itd.

Ker so v cerkvenem oziru posebej pomenljive gimnazijske ali latinske šole, naj povemo o ljubljanskih, kar smo mogli pozvediti. Stopilo je vanje letos 10—12 učencev manj mimo lani, kedar jih je bilo v začetku sprejetih 434; pred desetimi leti še 636. Kolik razloček! V osmem razredu jih je neki le 29 vseh skupaj. Znano je, da po novi naredbi spričevala iz malih ali ljudskih šol ne veljajo ter da morajo vsi, kateri hočejo v srednje šole, prestati posebno sprejemno preskušnjo. Na gimnaziji so zvergli jih o tej priliki letos sedem: dva iz I., dva iz II. mestne šole ljubljanske, dva iz Loke in enega iz Teržiča. Prigodilo se je, da sta dva se sprejela, ki sta na vadnici ljubljanski imela trojko, eden pa se je odvergel, ki je imel v I. mestni šoli prav dober red. Pravijo, da so te preskušnje precej nezanesljive in da se še le pozneje, zlasti konec šolskega leta pokaže na gimnaziji, koliko prav veljajo posamezni učenci iz raznih učilišč.

Precej šumelo je po slovenskih časnikih letos tako imenovano vrečkovanje, t. j. ukazanje, da se celo v nižih razredih po nemški morajo spet učiti tisti nauki, katerim nadzornik je dr. M. Vrečko. Tako se mora koj v I. slovenskem razredu po nemški učiti zemljepisje in računstvo, verh nemščine v II. tudi naravoslovje, in v III. razru kerščanskega nauka in slovenščine se imajo po nemški razlagati vsi nauki. Vsled tega je prišel v I. slovenski razred za zemljepisje učitelj, ki tega nauka ne razlaga po Jesenkovi Zemljepisni Začetnici ali po „Občnem Zemljepisu“, temuž narekva ga jim nekako z vprašanji in odgovori po nemški. Rad bi človek vedil, čemu so v srednje šole dopustili ali dovolili za naučne knjige Jesenkovo Zemljepisno Začetnico in Občno Zgodovino, Erjavčevo Rudninoslovje in Živalstvo, Tušekovo Rastlinstvo itd., pa se zdaj po njih učiti ne sme. Pravijo, Slovenci nimate šolskih bukev; kadar so gotove, se pa prepovedo! Bore Kljukec naj si potem pomaga sam!

Pripovedovalo se je po mestu mnogo, kako so se slovenski učenci pregovarjali v nemške razrede, in da bi jih bolj mikalo in povzdigalo, so se že dosedanji slovenski razredje a umakniti mogli nemškim tako, da so zdaj prvi ali a nemški, drugi ali b pa slovenski. Po nemški — to je — po gosposki. Nemščina, v kateri se že tako razlagajo skor vsi nauki, ima po tri ure posebej na teden v vsakem razredu, slovenščina pa le na nižji gimnaziji po tri, na viši po dve, in še tu naj bi služila drugim jezikom!

Večina učiteljev je bila lansko leto, to vemo iz gotovega vira, zoper predlog ravnateljev, naj se četrtek porabi spet za šolo, in naj se prosto pusti učencem v sredo in soboto popoldan. Ali letos se je v začetku koj narekvalo, da v četrtek je šola, v sredo in soboto popoldne pa prosto. Prav, kakor povsod! Ko bi človek smel, bi prašal le-tega vravnalce: Zakaj pa ne v torek in četrtek popoldne? Zakaj v sredo in saboto, ker si v nedeljo, ktera je po Božji postavi dan počitka, že počijejo tudi dijaki? Zakaj naj je prosto ravno v sredo in saboto, kadar je največ postov, naj več vabil v gledišče, na plešišče itd.? Na realki so ostali še pri prejšnji navadi. — Ali — sedaj imajo več šolskih ur, ki se drugač razdeliti ne dajo. Res jih imajo v nižih razredih brez posebnih ali prostih naukov po 25, v viših po 27—28 na teden, in še vedno se pòje, da je premalo, da bi teden imeti moral 8 dni itd. Vse premalo se pomisli, da se razlaga in naklada lahko, da se pa ne more koj povžiti vse; povžiti pa se mora, če hoče tekniti. Samoradna delavnost se vse premalo pospešuje, na telesno zdravje premalo ozira; toraj hira toliko mladine in usiha prerano. Po tej naredbi ga dijak nima spomladi prostega jutra med tednom, kar je tolikrat dobro in koristno v dušno in telesno razveseljevanje šolski mladini.

Izmed učiteljev je prof. Fr. Kandernal šel v Terst, na gimnazijo v Ljubljano pa prišel prof. V. Kermavner iz Celja; g. J. Podgoršek je vstopil na učiteljsko pripravnico in na njegovo mesto ima priti Rusnjak J. Ogoršek. G. prof. S. Lepič, kteremu ni bilo moč priti v Ljubljano, jo je pobral na Hrovaško nazaj iz Novega mesta, in sicer na gimnazijo v Zagreb.

— Vnanje dobrote in časti sedanji čas učencev iz srednjih šol sicer ne vabijo v duhovske in bogoslovne semenišča, in nemilo je, kar se sliši v tej zadevi letos o nekterih bližnjih škofijah; je pa toliko častitljivše za dobre mladenče, ki se sedanji čas v duhovski stan podajo, ker je več upanja, da storé to iz pravega poklica in

bojo pošteni aposteljni sv. cerkve ob času njenih terdih poskušanj. V ljubljanski škofiji je v vseh štirih letih bogoslovcev 42. V I. leto se jih je bilo sprejelo celo 14; vendar sta jo dva v kratkem pomaknila drugam; dva sta sedaj še zaradi bolehnosti, eden pa zaradi vojaščine zunaj semenišča. V I. letu so zdaj v semenišču naslednji gospodje bogoslovci; Bizjan Janez iz Dobrove, Borštnar Jožef iz Mokronoga, Jenko Janez iz Cerkljan, Jerše Alojzij iz Terboj, Kilar Jernej iz Škofje Loke, Kuralt Janez iz Žabnice, Piskar Janez iz Motnika, Sušnik Janez iz Škofje Loke, Verhovnik Janez iz Ljubljane. Razun teh: Šmidovnik Anton iz Tunjic, Cerovšek France iz Šmarije in Šlakar Janez iz Kamnika. Vsi skupaj v semenišču je toraj sedaj le 39. Sicer malo kerdelo proti nekdanj navadnemu številu. — Vendar med tim malim kerdelom se pričinja novo duhovno življenje, kar je semenišče postalo v pravem pomenu svetišče, kar namreč imajo, kakor po družih duhovskih semeniščih in tudi v Alojznici, v domači kapeli presv. Rešnje Telo, in celo sv. Križev pot, ktere ga jim je v cerkvenega posvečenja nedeljo blagoslovil preč. vikarij P. Tadej. Umetno preravnana in okinčena je kapela v Alojznici, ki šteje letos 47, več prav verlih gojencev; pa tudi semeniška kapela je lično prenovljena in oplešana, zlasti po posebni vsedarni prizadevi duhovnega voditelja g. K. Heidriha. Kakor ondi redka svetloba človeka ponižuje v skrivnostno premišljevanje in tiho pobožnost; tako ga tukaj obilno razsvetljuje in vnema ter ljubo povzdiguje k Njemu, ki nam prav govori sam o sebi: „Jaz sem pot, resnica in življenje.“ (Jan. 14, 6.)

— **Zastran volitev.** Da so na Kranjskem volitve v državni zbor malo vgodne, tega krive so po misli nekega priprostega politika verh osodne nesloge slovanke tri napake, ki so se storile pri nas, in sicer a) da politično društvo Slovenija ni koj s prva očitno spoznalo, da hoče biti skozi in skozi katoliško; b) da se po mnogoterem opominjevanji vendar niso poleg besednice ljubljanske osnovala politične katoliške družbe po mestih in terjih, kjer naglo kot goba raste liberalizem; in c) da se je prepozno vstrojilo društvo podporno duhovstvu in da celo nič ni opoviralo Štremajerjevih grošev. To bi bile morebiti tri tvarine, ki naj bi se Slovencem v prid posebno obravnavale v omenjenih treh društvi, ktere naj bi se pa vse djansko strinjale v prihodnje v slavnem geslu: Vse za vero, dom, cesarja!

Iz Štajerskega, 12. okt. — Zlata sv. maša ali 50. duhovniška obletnica že je sama po sebi zanimiva svečanost, ker jo malokter duhovnik doživi in malo ktera fara obhaja. Dokaj mična in milovesela zlata maša se je 12. t. m. obhajala na Breznem višje Maribora.

Že prekrasen jesenski dan je budil veselje, bolj pa še ginjeni pogled na ovenčanega zlatomašnika, ki so bili po svoji telesni in dušni kteposti skoro podoben novomašniku. — Navdušeni govor pod milim nebom in za njim zlatomašnikov jasni in priserčni ogovor sta neštevilni množici povišala pobožno veselje; v cerkvici pa ga je milo blažila kaj primerna pesmica brez vse glasbe nežno spevana.

Zraven sv. veselja je vsem serce navirala iskrena zahvalnost. Kajti domači in sosedi so že dolgo dolgo vedili, koliko dobrega so jim storili blagi zlatomašnik prečast. gosp. Matija Groskopf, ki so bili 32 let svojim ovčicam zvest in previden pastir, vsim ubogim miloserčen oče, lepo ozališane cerkvice in prezidane duhovščice moder oskerbnik, sosednjim sobratom zveden prijatelj ter v umnem gospodarstvu sloveč, izvesten izgled. Naj le dvojega velikega dela omenim. Razčupniških njiv, pašnikov in travnika so nad stotine in

stotine sežnjev pečevja težavno skopali in izstreljali ter ž njim to zemljišče obrobili do 4–5 čevljev visoko in široko, in to do 2000 sežnjev daleč, da ga ne bota nikoli več podjedala in odplavljala grozni hudournik in dereča Drava. „Et hic saxa loquuntur“. — In ker popred tu ni bilo nič sadnega drevja, so ga vsake verste nasadili več stotin — dosti v izrovane in mudno spet zasute skalnate jame, — da so po takem pusti kraj prenaradili v cveteč raj, v blagor in podbud naslednikom in vesoljni okolici. —

Kar pa so vedno v Jezusu Kristusu posebej ljubili, je bilo tudi pri njihovi zlati svečanosti naj bolj ginljivo, namreč: vsem povabljenim farnim in še popotnim siromakom obilno pogernjena miza, ktera je imela več gostov, kot gornja gospôska. — Zavolj tako blagega serca in neumornega modrega duha so vživali ljubi zlatomašnik občno globoko spoštovanje. Zato so jih preveseli počastili na njihov zlati dan skoro vsi duhovni sosedge — njih 19, in sosednjih vernih nad 4 tisoče.

Primerno je tedaj bilo, da se je ta lepi dan njihovo ime svetilo v zlatih čerkah v slovenskem letopisu, ki je bil nad cerkvenim vhomom v zlatem okviru, okinčan z zlatim kelihom nad mašnimi bukvami, in lepo ovenčan, namreč:

Čast In zahVALa MatIV pri sLaVni obLetniCI petDesetI.

Iz Amerike nam je pridni učenec, ki je undan z gosp. misijonarjem Čebuljem šel v Ameriko, naslednje prav mično pismo pisal.

Visokočastiti gospod!

Ker sem Vam ko sva bila z gosp. Čebuljem pri Vas obljubil, da Vam bom kaj pišal, se prederzujem toraj daues pisati Vam nekoliko čertic o misjonu gosp. Čebulja, ki obsega vzhodno-severne pokrajine Wiškonške države.

Dospela sva 8. septembra srečno v Šavano, zadnjo naselbino belih, ki je precej velika vas, ali tako rekoč pričeto mestice. Tu stanuje nad 1000 večidel protestantovskih prebivalcev. Katoliškega duhovna tukaj dosedaj še ni bilo nobenega, da bi bil kaj časa tu ostal. Čakali so le na gosp. Čebulja, ki so bili vlansko leto tukaj in so obljubili, da bodo prišli sem, ko se vernejo iz Evrope. Samo po sebi se lahko razume, kako zelo da so bili veseli, ko je prišel k njim zaželeni katoliški duhoven, ki bo, kakor pričakujejo, ostal pri njih. Postavili so v ta namen že pred dvema letoma nedodelano cerkvico, ki ni nič večja kot kaka kmečka hiša na Kranjskem. K zidanju te cerkvice so pripomogli narveč tukajšni protestantje iz prijateljstva do katoličanov. Altar v nji je naredila neka prav čeversta Francozinja s svojim otrokom. Ko so gosp. Janez v prvo pridigovali, se vé da le pred oltarjem, sem se jaz prav bal, da bi se preveč nazaj nanj ne naslonili, ker utegnili bi se bilo vse podreti. Nedoveršeno cerkev bodo morali gosp. Janez končati in vse potrebno napraviti. Vsih belih skup v celi Šavanski pokrajini, ki so katoličani, je kakih 47 družin, in sicer 15 irskih, 8 čeških, 6 francoskih, 10 nemških, 5 škotiških in 2 poljski, 1 holandska družina, ki so daleč vsaksebi. Ko so gosp. Janez tukaj nekoliko vredili, šli so v Kešino, indijansko državo, ki se prične kaki 2 uri hoda od Shawana. Indijani so bili že poprej zvedeli, da bo prišel k njim znani černosukonež. Zbralo se jih je toraj mnogo in pričakovali so gosp. Janeza, ko so imeli priti. Silno so jih bili veseli, ko so se pripeljali, in vsi so poklekali okoli voza, ter prosili blagoslova.

V Kešini je katoliška cerkev, ki je precej večja kot una v Shawanu. Postavili so jo Indijani s pomočjo neke katoliške amerikanske gospé, ktera je posebno

veliko k nji pripomogla. Imenovala se je Davsmann. Naj bolj znamenito od nje je pa to, da je po nji tako rekoč zasvetila luč sv. vere menomenejskim Indijanom, katerih je veliko zanjo pridobila. Zнала je govoriti očipvejsko, kar tudi gosp. Janez izvrstno govori, ki je pa zelo različno od menomenejskega. Očipvejski jezik pa odrasčeni Menomenejci vsi razumejo, ker zelo z Očipvejci občujejo. Tudi gosp. Čebulj z njimi le po očipvejsko govori, in pridigovajo jim le v tem jeziku. Katoliških Indijanov je nekoliko manj ko 2 tretjini, drugi so pa še ajdje. Vsih skup je kaka 2 tisoča, ki daleč vsaksebi po gozdih stanujejo. Sploh so katoličani prav dobri in veliko različni od ajdov. Katoličani so veliko bolj pohlevni, priljudni in prikupljivi. Tudi jaz sem si pridobil že 2 prijatelja med njimi, in gosp. Čebulj so mi pravili, da Indijanom ni všeč, da bom jaz proč šel, oni hočejo, da bi celo zimo pri gosp. Janezu ostal. 6. oktobra bom namreč šel v Greenbay, kjer bom potem morebiti nekoliko tednov ostal. Posebno lepo je to, kako da duhovna spoštujejo. Mislijo se popolnoma nevredne, da bi se njegove roke dotaknili. Ako pa Indijan sreča duhovna, ga ne nagovori on, ampak čaka, da spregovori duhoven prvi, še le potem si upa govoriti. Noben Indijan, bodi si ajd ali kristjan, si ne bi nikoli upal le besedice reči zoper duhovna. *) Prav ginljivo je videti Indijane pri slovesu, ko gre duhoven od njih. Bila sva nekega dne v daljni indijanski vasi Pihkvahkana, ki je 24 milj daleč od Shawana. Ko sva šla nazaj v Kešino, šli so Indijanje ravno tako za vozom, kot prave ovčice za dobrim pastirjem, ali ko otroci za stariši, ako se ti podajo na kako daljno pot. Dobro se še spominjam stare Indijanke, ktera je, ko je vidila, da gremo memo njene kočice, priletela ven, in od daleč podajala roko gosp. Janezu in vpila: „Božo, božo,“ kar imajo Menomenejci, kot tudi Očipvejci, za pozdravilno, ali pa poslovilno besedo. Živé se Menomenejci od divjege sadja, ki ga po gozdih dobivajo, od divjega rajža, od borovnic, od lova in od rib, ktere znajo posebno spretno loviti. Sama z gospodom sva bila pričujoča, ko so jih lovili. Hitro znajo nasajati ribe, ki ali pri dnu vode mirno stojé, ali pa tudi sem tje plavajo, na svoje droge, ki imajo na konci železne rogovilice, in mečejo jih potem v svoje čolničke, ki so iz brezove kože, ali pa iz celega drevesnega debla narejeni. Tako si nalovijo Indijani v kratkem času rib dovolj. Govejega mesa ne jedo dosti, ker nimajo veliko goveje živine, temuč večidel le konje. Tukajšni Indijani so vsi prav dobri jezdeci. Posebno lepo jih je videti, ko jih cela tropa vkup jezdari. Človeku se ravno tako zdi, kot da bi bili možje k konjem priraščeni. Polja tukajšni Indijani še nič kaj ne obdelujejo. Le kak bolj izobražen ima kaj malega turšice ali krompirja vsajenega, za kar je tukaj posebno dobra zemlja. Možaki indijanski so čverste, ravne in junaške postave, ženske so pa zelo naprpravne, nesnažne in zatelebane. Ko so gosp. Janez nekega dne šli k bolnemu Indijanu, srečali so med potjo naj večjega indijanskega poglavarja, ki je pa še ajd. Prav zelo jih je bil vesel, in rekel jim je pogovarjaje se z njimi med drugim tudi to-le: „Moj stričnik, prav zelo me veseli, da si prišel k nam. Obljubim Ti, ako boš pri nas ostal, da se ne bom le samo jaz kerstiti dal, ampak tudi vse svoje junake (podložnike) bom primoral, da se bodo spreobrnili. Pervo nedeljo, ko sva bila prišla sem, imeli so gosp. Janez dopoldansko službo Božjo tam v Shawanu, kjer so pridigovali v angle-

škem, nemškem in francoskem jeziku. Popoldan sva pa šla v Kešino, in pridigovali so tam Indijanom po očipvejsko. Kerstili so v tem času gospod Janez blizu 40 Indijanov, med kterimi je bilo že 10 odrasčenih. Med belimi pa so kerstili tudi že 4 češke otroke, 2 irska in 1 nemškega. Tako se spolnujejo Zveličarjeve besede, ki pravi: „Pojdite in učite vse narode, in kerščujte jih v imenu Očeta, Sina in sv. Duha.“ Najperva sitnost, ko so gosp. Janez k Indijanom prišli, je bila ta, da je bilo veliko zakonskih ločenih, s kterimi so imeli dosti opraviti, da so jih zopet skupaj spravili. Druge težave indijanskih misijonarjev so Vam sploh znane. Narhuje za gosp. Janeza je pa to, da nimajo nič svojega domovja in nobenega pravega stališča. Lahko si je misliti, kako težko si je svojega živeža od hiše do hiše, ali od kočice do kočice iskati, posebno pa pri tacihi ljudeh kot so tukajšni beli katoličanje, ki niso nič prav vnéti, da bi pomagali duhovnu. Oni bi blezo nar raji videli, da bi se njihov duhoven z vsem potrebnim le sam preskerbel, kar bi gosp. Janez prav radi storili, ko bi denarja dovolj imeli. Ali kaj, ker ga tako malo dobé, in še tega, karga imajo, bi radi, kar je tudi zelo potrebno, za cerkev porabili. Menomenejci so v tem obziru veliko bolji, oni bi za duhovna radi vse storili, in mu vse dali, ko bi le sami kaj imeli. Kakor povsod tako so se tudi tu trudili protestantje, da bi zapeljali uboge Indijane. Prišel je bil lansko zimo tudi k Menomenejcem protestantovski pastor s svojo ženo. Oba sta se bila namenila pripeljati Indijane od luči prave katoliške vere v temo protestantovske nevere. A, ni se jima bilo posrečilo; dobila sta jo po nosu. Indijani vedo dobro, kaj je pravo za nje, in kaj ne. Vedeli so tudi, kakovo mazilo prodajata ta dva, zato so jima pa že v dveh dneh ukazali, naj svoje kopita pobereta, in gotovo več ne prideta nazaj, ker sicer bi jima ne šlo dobro. Tukaj je že sedaj tako mráz, da ljudje morajo celi dan v peč kuriti, kaj bo neki še le po zimi. Da bote vedili, kako hitro mesta v Ameriki rastejo, naj Vam povem le toliko, da je Shawano v tem času, kar sem že jaz tukaj, za dvajset hiš večí.

Sedaj Vas prav lepo pozdravljam in ostanem vedno Vam vdani
Peter Jeram.

V Shawanu 3. oktobra 1873.

Pa. Tudi gosp. Janes Vas prav priserčno pozdravljajo in radi bi Vam kaj pisali, ko bi ne imeli vedno toliko opraviti. Ravno danes je prišla neka Francozinja 30 angleških milj, t. j., 10 ur hoda daleč k spovedi v Shawano.

Kralj in berač.

Na cesti najde slavni kralj berača,
Se smili ga, dari mu biser zlati,
Obleče reveža in obogati,
Potem ko dolg v ljubezni zanj poplača.

Berač nehvalno pa mu to povrača,
Obleko krasno koj zavalja v blati,
Za biser pa počne bedak igrati,
Ga verže v kot, češ: prazna je igrača!

Je Kristus kralj, berač ti, nehvaležni!
Si biser — vero, krilo — čednost lepo
Ko nepotrebne iz sercá zadegal.

So verski uki za-te, ah, nadležni!
A liberalstvu le veruješ slepo;
Povem ti pa: ti si se z umom skregal.

Radoslav.

*) „Narod“ bode pri teh besedah hudimansko pisano gledal. Nemara pošlje celo svoj „Tednik“ tje na „omikovanje,“ kakor Slovence „omikuje.“

Iz Ljubljane. O bivših volitvah je „Slovenski gospodar“ pojasnil, kako so dokazale volitve na Štajerskem, da narod slovenski hoče katoličane, ne pa liberalcev. To so pokazali volivci Hermanovi, ki so ga s toliko večino izvolili. Prepričal sa je pa tudi dr. Vošnjak, da je s svojim liberalizmom mnogo zaupanja zgubil v Celjskem okraju, in tudi pismo iz Skališke doline priča, da ljudje nič ne marajo, za njegov liberalizem, odkar so ga po „Tedniku“ spoznali. Prišla je za dr. Vošnjaka (Pač tudi za druge. Vr.) zdaj odločilna doba, in bode moral popustiti brezvérni liberalizem, ali mu bo pa ljudstvo za vselej slovo dalo.

Taka je tudi po drugem Slovenskem. Komaj senco tega, česar so se naprej že toliko hvalili, so dosegli z vsim svojim počenjanjem. Akoravno so bile volitve o času, ko je bilo ljudstvo neznanskem počenjanju „mladoslovencev“ in liberalnih časnikov tako zbegano, da po nekterih krajih ljudje niso vedili, pri čem da so, vender je slovensko ljudstvo ddr. Lavriču in Zarniku slovo dalo, najberže za vselej, ako se oba na pravo pot ne verna. Ko bi bile volitve kacega pol mesca pozneje, menda bi se bila zmešnjava med tem polegla, ljudje bi bili sprevidili, kdo jih lovi na limanice, in „mladi“ bi še tega ne bili vjeli, kolikor se jim je zdaj posrečilo.

„Narod“, ki med Slovenci ni nič več razdjel kot kolikor je mogel, se zdaj jezi nad ljubljansko mestno volitvijo. Toda, ako se tako počenja, kakor so „narodovci“ poslednji čas, ako kdo bere „Narodovo“ vdelovanje po domačem taborju in njegove pošastnosti verjame, si utegne misliti: „to so divjaki!“ in lahko se zgodi, da mnogi obupajo in vse pustijo. Zdaj „Narod“ v novo maha po duhovstvu, po dr. Kostu itd., češ, da so ti krivi tega, kar je on zakrivil. Če misli s tim svoje lastno razdjansko delo zagerniti, se je pač okanil. Zastonj se umiva tudi pred češkimi in pravaškimi listi, ki mu po pravici očitajo njegovo razporno delo; zakaj vsak, ki le malo okolišine vč. mora priznati, da volitve bi se bile bolje obneale, ako bi ne bili prilomastili „narodovci“ v deželo, ktero so raztergali, kakor luteranstvo svoje dni.

Pa sej tudi zdaj „Narod“ vedno rogovili zoper Rim, in kateri koli njegov list vzamete v roko, iz njega vidite, da duhovstva nikoli ne more zadosti ogerditi in opsovati. Ravno zadnjič je zopet klobuštral, kako se pri nas „v prvi verstí le rimljani, papežuje, kaplanuje!“ In da bi kdo več ne bil v dvomu o njem, se je čisto izpovedal tako le. Povedal je, da se je ločil od klerikalne stranke, rekoč: „... nečemo biti členi one verige, s ktero namerava klerikalni in legitimistični fanatizem udušiti kulturo (naj bi rekel raji: „poganstvo“) našega veka! Spominjamo se, da je bil naš narod že pred tremi stoletji energično otrešel jarem cerkveni, predno mu ga niste jezuitska prederznost in Ferdinandov kervavi despotizem zopet naložili... Naša stranka (?) lahko reče o sebi možate (?) besede Lutrove: „hier steh ich und kann nicht anders, so wahr mir Gott helfe.“

No Slovenci, ali ga zdaj poznate? To je tisti list, ki vam je ravno undan zaterdoval: „Vero mi spoštujemo; duhovnov ne sovražimo!“ Zdaj veste, kakošni ljudje vas imajo v jarmu vklenjene, kateri ste se jim vdali. Kakošen jarem pa so ravno lutrovci pred 300 leti ljudem na vrat obesili, glej v današnjem listu spis: „Laži-liberalizem...“

Svoj odpad od pravih Slovencev pa išejo s tim opravičiti, da nas psujejo z „nazadnjaki“, z nasprotniki napredstva itd. Mi pa pri njih dozda še v ničemer nismo vidili „napredstva“, razun v „zasramovanju“, v čimur plavajo vsi „Narodovi“ listi.

Sicer je pa ta list take moke, kakor Tagblatt in vsi, ki po zaverženji sv. Cerkve podlage nimajo. Zato

le opazujte: kadar jim n. pr. „Danica“ ali drugi list kake gorke resnice nadrobi, da bi se občinstvo vedilo varovati njih laži in zanj, kaj takrat storé? Ker niso zmožni umiti in opravičiti se, veržejo torbico ali pa celo torbo neslanih psovk na pisavca, na vrednika, pa je njih dokaz gotov. V osebe blato berskati je njih bramba. To pa so le dokazi za puhle glave, za moze nikoli ne. —

— **Grof Hohenwart** se v „Slov.“ in „Nov.“ zahvaljuje verlim Gorenjcem, da so se tako moško obnašali pri njegovi volitvi, in pravi, da se bo raji poslanstvu odpovedal, ako na to pride, kakor pa da bi podpiral stanje, ktero bi imelo obstoj Avstrije v nevernost spraviti.

Razgled po svetu.

Razne novice. Na Laškem so celo vradne časništva prisiljene spoznati, da tergovski in denarni polom gre na verhunc. Nadavek raste s strahom vred, zaupanje pada od dne do dne. 25. oktobra je prišlo tergovsko poslanstvo iz Florenca k Minghettu v Rim pomoči iskati. Minghetti je odgovoril, da bode študiral to vprašanje, ali pomočka ne vé tolikemu hudemu. Lah, vlada namreč, so že po precej, zapravili svoje in tuje premoženje, zato se jim tako godi. Zopet so šli na rop v klostre: toda če bojo bolj grabili, bolj bojo stradali!

Ker se bliža čas, da na Francoskem stopi postavni kralj na svoj prestol, toraj prekucuhi povsod žugajo, strašila razpenjajo in klepetce nastavljajo, kakor so navajeni. Napovedujejo celo še „strašno državljansko vojsko.“ — Časnik „Decentralisation“ pravi, da vsi francoski ministri so za monarhijo. — „Francais“ naznauje, da ni res da bi se bili bonapartovski poslanci ločili od konservativne večine, le samo njih majhno število je storilo zavezo z levico zoper kraljestvo. Kaj bi katoličani imeli od mavtarskih republikanarjev pričakovati, to se razodeva na Švicarskem, kjer ti krivičniki katoličanom cerkve ropajo, škofe in duhovne pastirje preganjajo, terpinčijo in počenjajo z njimi kakor turki. Kjer koli je republikancev, povsod se kažejo sovražni do katoličanov. V Švici morajo ob koncu oktobra tudi namesniki 69 juraških fajmoštrov svoje stanovanja zapustiti. — Tako imenovana Italija bode za leto 1874 imela čez 109 milijonov lir primanjkljaja. —

— Za ribniško-laški in kočevski okraj bode 7. novembra voljen poslanec za g. Svetica, ki se je odpovedal. Naj bi se volilci zedinili in posvetovali, da volijo pravega moža. Potrebni so v taki namen shodi volilcev, da zarad razpora ne pride poslanski sedež nasprotnikom v roke. — Tergovska zbornica bode pa 8. nov. izvolila poslanca v deželni zbor namesto V. C. Zupana, ki se je odpovedal poslanstvu. —

Duhorske spremenbe.

V Ljubljanski škofiji: P. g. Mlakar je dobil faro v Mirni peči. Č. g. Kurant gre iz Vač v Hrenovico, g. Jančingar pa iz Hrenovice na Vače.

V Goriški nadškofiji: Č. g. Fr. Tomšič, seme-niški duhoven, je postavljen za kapl. in kateheta pri gospéh Uršulinaricah; č. g. V. Štubelj, subsid. v Štverjanu, gre za duh. pom. v Črniče.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: Mati 3 gl. (V predzad. listu je po zmoti stalo 2 gl.) G. V. Bernard 1 gl. s serčno željo, da bi jim Bog dal doživeti zmago nad sovražniki.

Za afrikanški misijon: Č. g. F. Hudovernik 4 gl. (Unkrat je po zmoti stalo 2 gl.)

Za Dolence s točo poškodovane: Iz Borovnice 5 gl. — Iz Črnega verha 3 gl. — Iz Hotederšice 2 gl. 30 kr. — Iz Dupelj č. g. duhovni pastir z verniki 5 gl.

(Drugi darovi prihodnjic.)